

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO FINANCIJA
FINANCIJSKI INSPEKTORAT**

**S M J E R N I C E
ZA PROVOĐENJE ZAKONA O SPRJEČAVANJU PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA
TERORIZMA ZA ODVJETNIKE I JAVNE BILJEŽNIKE
(SEKTORSKE SMJERNICE)**

Zagreb, studeni 2009.

1. Uvod	4
1.1. Općenito	4
1.2. Svrha smjernica	4
1.3. Pojam pranja novca	5
1.3.1. Faze pranja novca	5
1.3.2. Metode pranja novca	5
1.3.3. Važnost borbe protiv pranja novca	6
1.4. Financiranje terorizma	6
1.4.1. Pojam	6
1.4.2. Metode koje se koriste za financiranje terorizma	7
1.4.3. Pranje sredstava povezanih s financiranjem terorizma	7
1.4.4. Važnost borbe protiv financiranja terorizma	8
2. Hrvatsko zakonodavstvo u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma	8
2.1. Zakom o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma te na temelju njega doneseni pravilnici	8
2.2. Kriminalizacija djela pranja novca i financiranja terorizma	9
2.3. Međunarodni dokumenti u području otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma	9
3. Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma	9
3.1. Primjenjivost	10
3.2. Slučajevi u kojima odvjetnici i javni bilježnici nisu dužni postupati prema odredbama Zakona	10
4. Mjere provedbe Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma	11
4.1. Općenito	11
4.2. Mjere koje su obveznici provedbe Zakona dužni poduzimati :	11
4.3. Donošenje internog akta	11
4.4. Postupak procjene rizika	12
4.4.1. Kada i kako procijeniti rizik?	12
4.4.2. Kriteriji za određivanje ocjene rizika	13
4.4.3. Kategorije rizika	13
4.4.3.1. Visoki rizik za pranje novca i financiranje terorizma	13
a. U pogledu vrste stranaka	13
b. U pogledu zemljopisnog položaja stranke	14
c. U pogledu prirode poslovnog odnosa	15
d. U pogledu transakcija koje stranka provodi	16
e. Varijable koje mogu utjecati na rizik	16
4.4.3.2. Srednji rizik	17
4.4.3.3. Nizak rizik	17
4.5. Mjere dubinske analize stranke	17
4.5.1. Obveza primjene mjera dubinske analize stranke	18

4.5.2. Mjere dubinske analize	18
4.5.3. Odbijanje poslovnog odnosa i obavljanja transakcije	18
4.5.4. Prikupljanje podataka	18
4.5.4.1. Utvrđivanje identiteta stranke	19
4.5.4.2. Utvrđivanje identiteta stvarnog vlasnika stranke	20
4.5.4.3. Podaci o namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa ili transakcije	20
4.5.4.4. Praćenje poslovnog odnosa	21
4.5.5. Pojačana dubinska analiza stranke	21
4.5.6. Pojačana dubinska analiza strane politički izložene osobe (PEP)	22
4.5.7. Pojednostavljena dubinska analiza stranke	23
4.5.8. Dubinska analiza preko treće osobe	24
4.6. Redovito obrazovanje i stručno osposobljavanje	24
4.7. Izrada i dopuna liste indikatora	25
4.8. Suradnja odvjetnika i javnih bilježnika s Uredom za sprječavanje pranja novca	25
4.8.1. Obavješćivanje Ureda	25
4.8.1.1. Sumnjive transakcije i/ili stranke	25
4.8.1.2. Složene i neobično velike transakcije	26
4.8.2. Savjetovanje u vezi s pranjem novca ili financiranjem terorizma	26
4.8.3. Obavijest o sumnjivoj transakciji	26
4.8.4. Način obavješćivanja Ureda	26
4.8.5. Postupanje po zahtjevu Ureda za dostavu podatka o sumnjivim transakcijama ili osobama	27
4.9. Vođenje i čuvanje evidencija te zaštita podataka	27
4.9.1. Vođenje evidencija	27
4.9.2. Tajnost prikupljenih podataka	28
4.9.3. Iznimke od načela čuvanja profesionalne tajne	28
4.9.4. Korištenje prikupljenih podataka	29
5. Nadzor nad provedbom mjera Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (ZSPNFT)	29
6. Dodatak 1. - Osnovna lista indikatora	30

1. Uvod

Smjernice za provođenje Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma („Narodne novine“, br. 87/08) u području pružanja usluga odvjetnika i javnih bilježnika, donose se od strane Financijskog inspektorata Ministarstva financija (u daljnjem tekstu: Financijski inspektorat). Financijski inspektorat temeljem članka 83. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (u daljnjem tekstu: Zakon) obavlja nadzor provedbe Zakona te na temelju njega donesenih podzakonskih akata.

Smjernice se donose na temelju članka 88. Zakona u svrhu jedinstvene primjene odredbi Zakona i na temelju njega donesenih propisa od strane odvjetnika i javnih bilježnika.

1.1. Općenito

Borba protiv pranja novca i financiranja terorizma usmjerena je na sprječavanje i otkrivanje aktivnosti kojima se nastoji prikriti pravi izvor novca ili druge imovine za koju postoji sumnja da je pribavljena na nezakoniti način. U posljednjih nekoliko godina, trend korištenja odvjetnika i javnih bilježnika za potrebe pranja novca i financiranja terorizma u stalnom je porastu zbog uloge koju te profesije mogu imati u lancu uspješnog pranja novca i financiranja terorizma.

Financijske i kreditne institucije koriste se učinkovitim mjerama za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, iz tog razloga osobe „perachi“ pokušavaju pronaći nove kanale za ulaganje gotovine u financijske tokove te se počinju okretati odvjetnicima i javnim bilježnicima.

Budući da se odvjetničke i javnobilježničke usluge pojačano koriste u gospodarskom poslovanju i to najčešće u području financijskih transakcija i transakcija povezanih s nekretninama koje se obavljaju za stranku, a imajući u vidu da su financijske transakcije najčešće vrlo visokih iznosa, može se zaključiti da tim profesijama raste značaj u financijskom sustavu društva te je nužno da se njihove usluge ne koriste u nezakonite svrhe.

Odvjetnici i javni bilježnici, vrlo često, ne znajući da rukuju s gotovim novcem koji proizlazi iz nezakonitih aktivnosti, polažu novac na svoj račun u banci kojim se kasnije kupuju vrijedne nekretnine za stranku i na taj način doprinose prikrivanju nezakonito stečene imovine.

Pranje novca i financiranje terorizma podrazumijeva radnje koje predstavljaju prijetnju stabilnosti i cjelovitosti financijskog sustava što dugoročno slabi povjerenje građana u demokratska načela modernog društva i to kako na globalnoj razini tako i na razini država te dovodi do pojačane potrebe za nadzorom i praćenjem ovih profesija u svrhu sprječavanja i otkrivanja aktivnosti povezanih s pranjem novca i financiranjem terorizma.

1.2. Svrha smjernica

Smjernice se donose u svrhu sprječavanja korištenja odvjetničkih i javnobilježničkih usluga za aktivnosti pranja novca i financiranja terorizma.

Smjernicama se pobliže razrađuju mjere, radnje i postupci koje odvjetnici i javni bilježnici trebaju poduzimati radi uspješne primjene i provedbe propisa kojima je regulirano sprječavanje pranja novca i sprječavanje financiranja terorizma u Republici Hrvatskoj.

Također, odvjetnici i javni bilježnici su dužni i samostalno provesti postupak procjene i analize rizika te postupak utvrđivanja strane politički izložene osobe, a isti su dužni usklađivati s važećim smjernicama koje donose nadležna nadzorna tijela.

Stoga, ovim je smjernicama osobita pozornost posvećena postupcima izrade analize rizika te određivanja stranih politički izloženih osoba kako bi se doprinijelo uspostavi djelotvornijeg sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma kod odvjetnika i javnih bilježnika.

1.3. Pojam pranja novca

Prema Zakonu pojam pranja novca podrazumijeva izvršavanje radnji kojima se prikriva pravi izvor novca ili druge imovine ili prava za koje postoji sumnja da su pribavljena na nezakoniti način u zemlji ili inozemstvu uključujući:

- zamjenu ili bilo kakav drugi prijenos novca ili druge imovine, koja proizlazi iz kriminalne djelatnosti,
- prikrivanje prave prirode, izvora, nalaženja, raspolaganja, vlasništva, ili prava u vezi s novcem ili drugom imovinom, koja proizlazi iz kriminalne djelatnosti,
- stjecanje, posjedovanje ili stavljanje u promet novca ili druge imovine proizašle iz kriminalne djelatnosti.

Postupku pranja novca, odnosno prikrivanju pravog izvora novca i sve imovine koja proizlazi iz tog novca, uvijek prethodi kriminalna aktivnost.

1.3.1. Faze pranja novca

Postupak pranja novca uglavnom se odvija u tri faze:

Ulaganje	Prikrivanje	Integracija
Sredstva koja proizlaze iz kriminalnih aktivnosti (npr. trgovina drogom) prvi put se ulažu ili u financijsku instituciju ili se njime kupuje određena imovina. U ovoj fazi "prljavi novac" je najviše vidljiv i izložen otkrivanju.	U ovoj fazi sredstva se plasiraju u financijske transakcije pokušava se na razne načine prikriti izvor nezakonito stečenih sredstava ili vlasnika sredstava. U ovoj fazi otkrivanje „prljavog novca” postaje otežano.	Novac se uključuje u legalne financijske transakcije te se pripaja ostalim vrijednostima financijskog sustava zemlje što gotovo onemogućava otkrivanje.

1.3.2. Metode pranja novca

Usporedo s tehnološkim razvojem, bilježi se i porast broja korištenih sofisticiranih i složenih metoda u svrhu prikrivanja podrijetla nezakonito stečene imovine. Od velikog broja metoda navodi se nekoliko najčešće korištenih, pomoću kojih osobe "perači" (koje se bave pranjem novca) pokušavaju zaobići sustav za otkrivanje i sprječavanje pranja novca:

Višestruke transakcije - ako ista osoba u jednome danu obavi dvije ili više transakcija, a ukupan zbroj transakcija u jednom danu veći je od propisanog limita za identifikaciju ili obavješćivanje Ureda za sprječavanje pranja novca (u daljnjem tekstu Ured).

Lažne tvrtke - tzv. "shell tvrtke" (engl. shell: školjka) prikrivaju sredstva pranja novca, a "front tvrtke" (engl. front: prednja strana) obavljaju legalne poslovne aktivnosti radi prikrivanja pranja novca. Ova metoda se često koristi u fazi prikrivanja, a sam postupak pranja novca može se odvijati i u nekoliko zemalja.

Kockarnice - osoba s gotovim novcem dolazi u kockarnicu, dobiva žetone, odigra nekoliko serija i za većinu preostalih žetona traži isplatu koju potom deponira na račun trećih osoba.

Nominalna osoba - najčešće korištena metoda pranja i prikriivanja novca. Osoba koja želi prikriti podrijetlo nezakonito stečene imovine koristi članove svoje obitelji, prijatelje ili poslovne suradnike koji uživaju povjerenje zajednice provodeći transakcije u njihovo ime i na taj način odvlači neželjenu pažnju od nezakonitih aktivnosti.

Strukturiranje - "smurfing" je metoda kojom se strukturiraju iznosi transakcija u svrhu izbjegavanja obveze obavješćivanja o gotovinskim transakcijama te mijenjanje iznosa transakcije radi izbjegavanja identifikacije stranke odnosno popunjavanja i podnošenja odgovarajuće dokumentacije koja proizlazi iz propisa u području sprječavanja pranja novca. Pritom se često koriste agenti „smurfs“ na koje se razdjeli jedna transakcija velikog iznosa.

Kupovina imovine gotovim novcem - kod kupovine luksuznih proizvoda (nakit, vozila, jahte i sl.) te nekretnina i zemljišta gotovim novcem, najčešće se imovina upisuje na ime bliskog suradnika ili srodnika u svrhu prikriivanja stvarnog vlasnika. Također, imovina se često preprodaje kako bi se sakrilo njezino pravo podrijetlo te stvarni vlasnik.

Otkup valute - nezakonito stečenim sredstvima kupuje se strana valuta koja se tada najčešće transferira na bankovne račune u offshore financijskim centrima u svijetu.

1.3.3. Važnost borbe protiv pranja novca

Razlog bavljenja nezakonitim aktivnostima leži u velikom profitu koji se pritom ubire i do kojeg se vrlo brzo dolazi. Takva nezakonito stečena sredstva potrebno je „oprati“ kako bi se njima moglo legalno koristiti. „Oprana“ odnosno legalizirana sredstva osiguravaju legitimnu osnovu kriminalnim skupinama za daljnje nagomilavanje bogatstva te posljedično za vođenje i širenje kriminalnog carstva.

Gospodarski i politički utjecaj kriminalnih organizacija slabi društvene vrijednosti, etičke standarde te u konačnici institucije modernog demokratskog društva. Također, pranje novca može negativno utjecati i na ekonomske pokazatelje i samim time utjecati na slabljenje gospodarskog rasta. Međunarodni monetarni fond proveo je istraživanje kojim je dokazao povezanost između značajnog smanjenja u ukupnom rastu BDP i pojačanih aktivnosti povezanih s pranjem novca.

Globalizacija je proces kojim se postupno ukidaju ograničenja protoka roba, usluga, ljudi i kapitala među različitim državama i dijelovima svijeta, a samim time ljudi bilo gdje u svijetu izloženi su opasnosti od najtežih oblika kriminala pa tako i gospodarskog kriminala. Sprječavanje i otkrivanje pranja novca je samo po sebi vrlo složen postupak, a pridoda li se tome i međunarodno obilježje, međunarodne financijske istrage postaju jedan od težih izazova modernog doba.

1.4. Financiranje terorizma

1.4.1. Pojam

Terorizam je u najširem smislu, svaka uporaba nasilja radi ostvarivanja političkih ciljeva. Nasilje je sredstvo prisile nad određenim subjektima (država, međunarodna organizacija i sl.) da nešto učine ili propuste učiniti. Razni su ciljevi koji se terorizmom žele ostvariti: npr. politički, nacionalni, religijski itd. Prema odredbi Okvirne odluke Vijeća Europske unije o borbi protiv terorizma od 13. lipnja 2002. godine, terorističko djelo je ono djelo koje s obzirom na svoju prirodu i kontekst, može ozbiljno naštetiti državi ili

međunarodnoj organizaciji te koje je počinjeno s namjerom: ozbiljnog zastrašivanja pučanstva ili nezakonitog prisiljavanja vlade da nešto učini ili se suzdrži od toga ili ozbiljnog destabiliziranja ili uništavanja osnovne političke, ustavne ili gospodarske strukture države ili međunarodne organizacije. Odredbe Kaznenog zakona Republike Hrvatske koje se odnose na terorizam u potpunosti su usklađene s navedenom Okvirnom odlukom.

Financiranje terorizma, predstavlja problem koji u današnje vrijeme ozbiljno zaokuplja čitavu međunarodnu zajednicu. Intenzitet međunarodnih terorističkih aktivnosti ovisi o sredstvima koja teroristi mogu pribaviti, stoga je od velikog značaja za sprječavanje i otkrivanje financiranja terorizma, onemogućiti i pravovremeno razotkriti pokušaje financiranja terorističkih aktivnosti.

Izvori financiranja terorizma mogu biti zakoniti ili nezakoniti, mogu potjecati iz kriminalnih aktivnosti kao što su prijevara, trgovanje drogom ili otmica, a također mogu potjecati i iz zakonitih izvora, kao što su zajmovi, članske pristojbe, prodaja publikacija, donacija itd. Kod financiranja terorizma iznosi nisu uvijek veliki, a transakcije ne moraju nužno biti kompleksne kao što je to slučaj s pranjem novca. No, metode koje koriste terorističke organizacije za premještanje, prikupljanje i prikrivanje izvora financiranja, ostaju slične onima koje koriste kriminalne organizacije za pranje novca.

1.4.2. Metode koje se koriste za financiranje terorizma

Postoje dvije primarne metode financiranja terorističkih aktivnosti. Prva metoda uključuje prikupljanje financijske pomoći od zemalja, organizacija ili pojedinaca, dok druga uključuje aktivnosti koje generiraju dobit, a koje mogu biti zakonite i nezakonite.

a. Prikupljanje financijske pomoći

Pripadnici terorističkih skupina za svoje terorističko djelovanje mogu biti financirani od strane vlade neke zemlje ili organizacija, no u posljednje vrijeme ovakav način financiranja je u opadanju. Potpora neke zemlje zamjenjuje se potporom iz drugih izvora kao što su pojedinci koji posjeduju značajna financijska sredstva.

b. Aktivnosti koje generiraju dobit

Izvori financiranja terorizma mogu biti zakoniti ili nezakoniti, mogu potjecati iz kriminalnih aktivnosti kao što su prijevara, trgovanje drogom ili otmica, a također mogu potjecati i iz zakonitih izvora, kao što su zajmovi, članske pristojbe, prodaja publikacija, donacija itd. Otmice i iznude imaju dvostruki cilj, pružiti terorističkoj organizaciji financijsku potporu uz istodobno zastrašivanje ciljanog stanovništva ili grupe ljudi.

1.4.3. Pranje sredstava povezanih s financiranjem terorizma

Metode koje koriste terorističke skupine za generiranje/prikupljanje financijskih sredstava iz nezakonitih izvora, slične su metodama koje koriste ostale kriminalne organizacije. Poput ostalih kriminalnih skupina i oni moraju pronaći način kako oprati nezakonita sredstva kako bi ih mogli koristiti bez privlačenja pažnje mjerodavnih tijela. Kod financiranja terorizma iznosi nisu uvijek veliki, a transakcije ne moraju nužno biti kompleksne kao što je to slučaj s pranjem novca. No, metode koje koriste terorističke organizacije za premještanje, prikupljanje i prikrivanje izvora financiranja, ostaju slične onima koje koriste ostale kriminalne organizacije za pranje novca. Dakle, sveobuhvatan i učinkovit režim sprječavanja pranja novca je ključ za praćenje financijskih aktivnosti terorističkih skupina.

1.4.4. Važnost borbe protiv financiranja terorizma

Prema članku 2. Međunarodne konvencije o sprječavanju financiranja terorizma iz 1999. godine, kazneno djelo financiranja terorizma čini svaka osoba koja, koristeći bilo koja sredstva, izravno ili neizravno, nezakonito i voljno, nabavi ili prikupi sredstva s namjerom da se ona koriste, ili znajući da će se koristiti, u potpunosti ili djelomično, u svrhu provođenja djela koje predstavlja kazneno djelo propisano u postojećim antiterorističkim konvencijama Ujedinjenih naroda odnosno bilo kojeg drugog djela kojem je namjena prouzročiti smrt ili tešku tjelesnu ozljedu civila ili bilo koje druge osobe, koja nije aktivno uključena u situaciju oružanog sukoba, ako je svrha toga djela – po njegovoj naravi ili sadržaju – zastrašiti stanovništvo ili prisiliti neku vladu ili međunarodnu organizaciju na činjenje nekog djela ili suzdržavanje od činjenja bilo kojeg djela. Obveza države na provedbu mjera za sprječavanje financiranja terorizma uspostavljena je i rezolucijom 1373 Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda iz 2001. godine kojom je osnovan Protuteroristički odbor Vijeća sigurnosti nadležan za praćenje provedbe te rezolucije od strane država članica.

Aktivnosti terorista odnosno terorističkih skupina velika su prijetnja sigurnosti ljudi i društva, kako na lokalnoj tako i na međunarodnoj razini. Republika Hrvatska na bilateralnoj i multilateralnoj razini u okviru međunarodnih ugovora o sprječavanju i otkrivanju najtežih oblika kriminala u koje u svakom slučaju spada i financiranje terorizma surađuje s drugim zemljama u borbi protiv terorizma. Uspostavljanje poslovnih odnosa s terorističkim skupinama predstavlja za financijske institucije, kao i one koji obavljaju tzv. profesionalne djelatnosti visok reputacijski ili operativni rizik te izaziva neželjene zakonske posljedice.

2. Hrvatsko zakonodavstvo u području pranja novca i financiranja terorizma

2.1. Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma te na temelju njega doneseni pravilnici

ZSPNFT je u potpunosti usklađen sa Smjernicom Europskog parlamenta i Vijeća 2005/60/EC o sprječavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma iz listopada 2005. godine (Treća direktiva).

Na temelju zakonskog ovlaštenja, ministar financija donio je sljedeće pravilnike:

1. Pravilnik o obavješćivanju Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama i osobama („Narodne novine“, br. 01/09)
2. Pravilnik o obavješćivanju Ureda za sprječavanje pranja novca o gotovinskoj transakciji u vrijednosti od 200.000,00 kuna i većoj te o uvjetima pod kojima obveznici za određene stranke nisu dužni obavješćivati Ured o gotovinskoj transakciji („Narodne novine“, br. 01/09)
3. Pravilnik o kontroli unošenja i iznošenja gotovine u domaćoj ili stranoj valuti preko državne granice („Narodne novine“, br. 01/09)
4. Pravilnik o načinu i rokovima obavješćivanja Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama i osobama te vođenju evidencija od strane odvjetnika, odvjetničkih društava, javnih bilježnika, revizorskih društava i samostalnih revizora te pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju računovodstvene poslove i poslove poreznog savjetovanja („Narodne novine“, br. 01/09)

5. Pravilnik o sadržaju i vrsti podataka o uplatitelju koji prate elektronički prijenos novčanih sredstava, o obvezama pružatelja usluga plaćanja i o iznimkama od obveze prikupljanja podataka pri prijenosu novčanih sredstava („Narodne novine“, br. 01/09)
6. Pravilnik o određivanju uvjeta pod kojima obveznici svrstavaju stranke u stranke koje predstavljaju neznatan rizik za pranje novca ili financiranje terorizma („Narodne novine“, br. 76/09).
7. Pravilnik o uvjetima pod kojima obveznici Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma mogu mjere dubinske analize stranke prepustiti trećim osobama („Narodne novine“, br. 76/09).
8. Pravilnik o načinu i rokovima dostavljanja podataka Uredu za sprječavanje pranja novca o kaznenom djelu pranja novca i financiranja terorizma („Narodne novine“, br. 76/09).
9. Pravilnik o načinu i rokovima dostavljanja podataka Uredu za sprječavanje pranja novca u prekršajnim postupcima („Narodne novine“, br. 76/09).

2.2. Kriminalizacija djela pranja novca i financiranja terorizma

Kazneno djelo pranja novca kriminalizirano je člankom 279. Kaznenog zakona ("Narodne novine", br. 110/97, 27/98, 129/00, 51/01, 111/03, 190/03, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07, 152/08) kojim je propisano da je kazneno djelo pranja novca čini osoba koja u bankarskom, novčarskom ili drugom poslovanju uloži, preuzme, prenese, zamijeni, pretvori ili na drugi način prikrije pravi izvor novca, predmeta, prava ili imovinske koristi za koju se zna da je nastala ili pribavljena kaznenim djelom.

Financiranje terorizma kriminalizirano je posebnim kaznenim djelom pripremanja kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom iz članka 187.a Kaznenog zakona sukladno kojem će se kazniti kaznom zatvora od jedne do pet godina osoba koja daje ili prikuplja sredstva s namjerom da ona budu korištena za počinjenje kaznenog djela terorizma iz članka 169., kaznenog djela javnog poticanja na terorizam iz članka 169.a ili kaznenog djela novačenja i obuke za terorizam iz članka 169.b Kaznenog zakona.

2.3. Međunarodni dokumenti u području otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma

Republika Hrvatska ratificirala je u srpnju 2008. godine Konvenciju Vijeća Europe o pranju, traganju, privremenom oduzimanju i oduzimanju prihoda stečenog kaznenim djelom i o financiranju terorizma. Spomenuta Konvencija je prvi međunarodni instrument koji pokriva i sprječavanje i kontrolu pranja novca i financiranja terorizma. Potpisivanjem i ratificiranjem ove Konvencije, Republika Hrvatska je pri kraju postupka ratifikacije tri stupa zakonodavnog „arsenala“ Vijeća Europe u borbi protiv terorizma (do sada je RH, naime, već ratificirala Dodatni protokol uz Konvenciju o suzbijanju terorizma 2005. godine i Konvenciju o sprječavanju terorizma u siječnju 2008.).

3. Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma

Zakon je u potpunosti usklađen sa Smjernicom Europskog parlamenta i Vijeća 2005/60/EC o sprječavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma iz listopada 2005. (Treća direktiva).

Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma odvjetnike i javne bilježnike u potpunosti izjednačuje s drugim obveznicima glede provođenja mjera sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, a vezano za određeni skup poslova kod kojih sudjeluju u financijskim ili poslovnim transakcijama gdje postoji velika opasnost da se usluge tih profesija zlouporabe u svrhu pranja novca i sredstava pribavljenih na nezakoniti način ili u svrhu financiranja terorizma.

3.1. Primjenjivost

Smjernice se primjenjuju na sve fizičke osobe koje se na teritoriju Republike Hrvatske bave odvjetništvom ili obavljaju javnobilježničku službu. Treba međutim naglasiti da odvjetnik i javni bilježnik **postupaju sukladno Zakonu samo u slučaju, kada:**

- 1. provode u ime i za račun stranke financijsku transakciju ili transakciju u vezi s nekretninama,**
- 2. pomažu u planiranju ili provođenju transakcija za stranku u vezi s:**
  - a. kupovanjem ili prodajom nekretnina ili udjela, odnosno dionica trgovačkog društva,**
  - b. upravljanjem novčanim sredstvima, vrijednosnim papirima ili drugom imovinom u vlasništvu stranke,**
  - c. otvaranjem ili upravljanjem bankovnim računima, štednim ulozima ili računima za poslovanje s vrijednosnim papirima,**
  - d. prikupljanjem sredstava potrebnih za osnivanje, djelovanje ili upravljanje trgovačkim društvom,**
  - e. osnivanjem, djelovanjem ili upravljanjem ustanovom, fondom, trgovačkim društvom ili drugim sličnim pravno-organizacijskim oblikom.**

3.2. Slučajevi u kojima odvjetnici i javni bilježnici nisu dužni postupati prema odredbama Zakona

Odvjetnici i javni bilježnici **nisu dužni** Uredu dostavljati **obavijesti o transakcijama i osobama** u vezi s kojima postoje razlozi za sumnju na pranje novca i financiranje terorizma, niti su dužne na zahtjev Ureda dostaviti podatke, informacije i dokumentaciju o svojim strankama, ako su podatke dobili ili prikupili o stranci:

- **u tijeku utvrđivanja pravnog položaja stranke,**
- ili**
- **prilikom zastupanja stranke u vezi sa sudskim postupkom što uključuje savjetovanja za predlaganje ili izbjegavanje sudskih postupaka**

bez obzira na to jesu li podaci dobiveni ili prikupljeni prije, u tijeku ili nakon završenih sudskih postupaka (članak 55. stavak 1. i 2. Zakona).

U svim drugim slučajevima u kojima nema uvjeta za primjenu članka 55. stavka 1. Zakona, za odvjetnike i javne bilježnike postoji obveza prijavljivanja Uredu sumnjivih transakcija i osoba za koje postoje razlozi za sumnju na pranje novca i financiranje

terorizma, kao i obveza dostave podataka potrebnih za otkrivanje i sprječavanje pranja novca na zahtjev Ureda.

Obavijest o razlozima zbog kojih nisu udovoljili zahtjevu Ureda za dostavom podataka o sumnjivim transakcijama ili osobama, dužni su dostaviti Uredu bez odgode u pisanom obliku te **obrazložiti razloge zbog kojih nisu postupili u skladu sa zahtjevom Ureda.**

Odvjetnici i javni bilježnici također **nisu dužni:**

- **Ured obavješćivati o gotovinskim transakcijama** u vrijednosti od 200.000,00 kn i većoj iz članka 40. stavak 1. Zakona, **osim ako u vezi s transakcijom ili strankom postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma,**
- **imenovati ovlaštene osobe** za provođenje mjera i radnji koje se poduzimaju radi sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma,
- **provoditi internu reviziju** ispunjavanja zadaća sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

4. Mjere provedbe Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma

4.1. Općenito

Uspješan sustav sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma kod obveznika jest onaj, koji je potpuno usklađen sa zakonskim obvezama, prilagođen poslovanju obveznika provedbe Zakona, u kojemu se mjere dosljedno provode te zadovoljavaju postojeće standarde u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

4.2. Mjere koje su obveznici provedbe Zakona dužni poduzimati :

- 1. Donošenje internog akta kojim se određuju mjere i radnje za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma**
- 2. Procjena rizika od pranja novca i financiranja terorizma**
- 3. Provođenje mjera dubinske analize stranke**
- 4. Redovito obrazovanje i stručno osposobljavanje zaposlenika**
- 5. Izrada i dopuna liste indikatora**
- 6. Obavješćivanje Ureda za sprječavanje pranja novca**
- 7. Čuvanje i zaštita podataka te vođenje evidencija**

4.3. Donošenje internog akta

Odvjetnici i javni bilježnici dužni su sukladno članku 48. Zakona donijeti interni akt kojim se određuju mjere, radnje i postupanja radi sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma propisanih Zakonom i propisima donesenim na osnovu njega.

U skladu s odredbama Zakona, internim aktom definirat će se postupci provođenja mjera dubinske analize stranke, postupak utvrđivanja stranih politički izloženih osoba (PEP) te obveza primjene liste indikatora (koja mora biti sastavni dio internog akta).

Preporuča se internim aktom definirati: način obavješćivanja Ureda, stručno osposobljavanje i obrazovanje, vođenje evidencija o prikupljenim podacima te opis provođenja internih postupaka koji se odnose na sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma (naročito postupke provjere identiteta stranke, obavješćivanja nadležnih tijela i dr. postupaka). Na zahtjev Ureda, odvjetnici i javni bilježnici dužni su Uredu dostaviti primjerak internog akta sukladno članku 48. Zakona.

4.4. Postupak procjene rizika

Rizik pranja novca i financiranja terorizma je rizik da će stranka zlouporabiti financijski sustav za pranje novca ili financiranje terorizma, odnosno da će neki poslovni odnos ili transakcija biti posredno ili neposredno upotrijebljeni za pranje novca ili financiranje terorizma.

Odvjetnici i javni bilježnici dužni su provesti analizu i pomoću te analize odrediti ocjenu rizika za pojedinu stranku, pojedinu grupu ili vrstu stranaka, poslovni odnos ili transakciju od moguće zlouporabe vezane uz pranje novca i financiranje terorizma. Analizu i procjenu rizika odvjetnik i javni bilježnik su dužni usklađivati sa smjernicama koje će donositi nadležno nadzorno tijelo u skladu sa svojim ovlastima.

Rizik od pranja novca i financiranja terorizma kojem su izloženi odvjetnici i javni bilježnici ovisiti će o mnogim faktorima, kao što su: vrsta stranke, zemljopisno porijeklo stranke, te priroda odnosa sa strankom. Potrebno je odrediti kriterije pomoću kojih će najbolje procijeniti postojanje potencijalnog rizika od pranja novca i rizika od financiranja terorizma kojem su izloženi u obavljanju svoje djelatnosti. Kriteriji koji se niže navode nisu iscrpni niti je namjera da budu preskriptivni, poželjno je prilagođavati ih potrebama i specifičnostima rada svakog odvjetnika ili javnog bilježnika. Povezivanje rizika pranja novca i financiranja terorizma s određenim strankama i/ili prirodom poslovnog odnosa osigurat će odvjetnicima i javnim bilježnicima, implementaciju prikladnih i razmjernih mjera i kontrolu s ciljem ublažavanja rizika. Odvjetnici i javni bilježnici, u svom radu sa strankama, nalaze se u boljem položaju za procjenu rizika i praćenje stranke nego banka koja u tu svrhu ima razrađeni automatski sustav, i to zbog boljeg znanja o stranci i njezinom poslovanju koje se izgrađuje tijekom njihovog poslovnog odnosa.

Procjena rizika mora biti sveobuhvatna kako bi se dobio potrebna razina informacija dovoljna za procjenu rizika stranke i transakcije i za primjenu odgovarajućih mjera za sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma.

Opseg primijenjenih mjera za sprječavanje i otkrivanje pranja novca i financiranje terorizma trebao bi biti proporcionalan identificiranom stupnju rizika od pranja novca i financiranja terorizma (risk-based approach).

4.4.1. Kada i kako procijeniti rizik?

Početno određivanje rizika

Procjena rizika obavlja se **prije uspostavljanja poslovnog odnosa ili prije provođenja transakcije**. Odvjetnik i javni bilježnik na temelju izrađene analize rizika, a prije uspostavljanja poslovnog odnosa ili obavljanja transakcije, određuju ocjenu rizika svake pojedine stranke, poslovnog odnosa i transakcije vodeći pritom računa o specifičnosti svog poslovanja odnosno o svojoj veličini i organizaciji, obimu i vrsti poslova, vrsti stranaka s kojima posluje te na temelju obavljene ocjene rizika provode odgovarajuće mjere dubinske analize stranke (uobičajena, pojačana ili pojednostavljena dubinska analiza stranke).

Naknadno određivanje rizika

Odvjetnik i javni bilježnik u okviru redovnog praćenja poslovnih aktivnosti stranke provjerava utemeljenost određene ocjene rizika stranke ili poslovnog odnosa te određuje novu ocjenu rizika. Obveznik naknadno provjerava utemeljenost početne ocjene rizika određene stranke ili poslovnog odnosa u sljedećim slučajevima:

1. ako se znatno promijene okolnosti na temelju kojih je određena početna ocjena rizika stranke ili poslovnog odnosa,
2. ako obveznik posumnja u istinitost podataka, na temelju kojih je odredio ocjenu rizika pojedine stranke ili poslovnog odnosa.

4.4.2. Kriteriji za određivanje ocjene rizika

Pri određivanju ocjene rizika, odvjetnik i javni bilježnik trebaju procijeniti rizik stranaka s kojima posluju, rizik poslovnih odnosa koje zaključuju te proizvoda ili transakcija koji su dio njihova poslovanja. Osobito treba razmotriti

- a. vrstu, poslovni profil i strukturu te zemljopisno porijeklo stranke
- b. prirodu poslovnog odnosa ili transakcije

4.4.3. Kategorije rizika

Ovisno o stupnju rizika, odvjetnik i javni bilježnik trebaju stranke klasificirati u **visoko**, **srednje ili nisko** rizičnu kategoriju. Iako ne postoji općeprihvaćeni popis kategorija rizika, primjeri koji se navode u ovim Smjernicama su oni koji se najčešće koriste.

4.4.3.1. Visoki rizik za pranje novca i financiranje terorizma:

- a. **U pogledu vrste stranaka** s kojima odvjetnik i javni bilježnik posluju, visokorizičnima se smatraju sljedeće stranke:
  - strane politički izložene osobe,
  - strane pravne osobe koje ne obavljaju niti smiju obavljati trgovačku djelatnost u zemlji u kojoj su registrirane,
  - trastovi¹,
  - dobrotvorne ili druge neprofitne organizacije, koje nemaju organiziran nadzor svojega poslovanja od strane nadležnih nadzornih tijela ili strukovnih tijela nadzora (osobito one koje često prekogranično posluju),
  - stranke čija složena organizacijska struktura ili priroda onemogućava utvrđivanje stvarnog vlasnika odnosno neobjašnjiva upotreba pravnih osoba ili pravnih aranžmana, dionica na ime te dionica na donositelja,
  - stranke koje uspostavljaju svoje poslovne odnose, odnosno obavljaju transakcije u neuobičajenim okolnostima, primjerice:
    - značajna odnosno neobjašnjiva zemljopisna udaljenost između sjedišta naručitelja i obveznika te
    - učestalo i nelogično mijenjanje poslovnih partnera za obavljanje istih poslova,

---

¹ Obveznik mora uvijek identificirati upravitelja trast-a kad djeluje u odnosu na trast, u skladu s postupkom identifikacije propisanom za fizičke ili pravne osobe, ovisno o slučaju. Obveznik mora poduzeti sve dodatne mjere koje smatra prikladnima ovisno o okolnostima, a s ciljem identificiranja osobe ili osoba ili organizacija u čije ime i za čiji račun upravitelj trast-a poduzima radnje i to na način da utvrdi identitet svih osnivača (settlers) i pravih korisnika (beneficiaries), te da pribavi kopiju ugovora o osnivanju trasta;

- stranke čija složena organizacijska struktura ili priroda onemogućava utvrđivanje stvarnog vlasnika,
- stranke prema čijem su stvarnom vlasniku provedene prinudne mjere radi uspostavljanja međunarodnog mira i sigurnosti u skladu s rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a,
- stranke za koje se sumnja da ne postupaju za svoj račun,
- stranke za koje postoje indicije da obavljaju sumnjive transakcije,
- stranke s intenzivnim gotovinskim poslovanjem
  - stranke koje se bave novčanim poslovanjem
  - kockarnice i drugi organizatori igara na sreću, kladionice te
  - stranke čija djelatnost nije gotovinski intenzivna, no određene transakcije obavljaju koristeći se većim gotovinskim iznosima,
- stranke koje uspostavljaju poslovni odnos putem računovođe ili poreznog savjetnika ili osobe koja u njeno ime obavlja djelatnost,
- stranke koje koriste financijske posrednike, financijske institucije ili odvjetnike te javne bilježnike koji nisu obveznici primjene mjera za u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma te nisu adekvatno nadzirani od strane nadležnih tijela ili strukovnih udruženja (komora),
- stranke su osuđene za kazneno djelo kojim je pribavljena imovina (nezakonito stečena imovina) daju instrukcije PP-u (koji ima saznanja o tome) za poduzimanje radnji u njegovo ime,
- stranke koje nemaju adresu, ili imaju nekoliko adresa bez opravdanog razloga,
- stranke koje mijenjaju nalog o izvršavanju bez odgovarajućeg objašnjenja,
- korištenje pravnim osobama i s njima izjednačenim subjektima bez vidljivog pravnog, zakonitog, poslovnog, gospodarskog razloga i sl.

b. U pogledu zemljopisnog položaja stranke s kojom odvjetnik i javni bilježnik posluju, smatraju se visokorizičnima stranke koje imaju prebivalište odnosno sjedište u:

- državi koja nije članica Europske unije ili potpisnica Sporazuma o osnivanju Europskog gospodarskog prostora,
- državi protiv koje su Ujedinjeni narodi ili druge međunarodne institucije uvele sankcije, embargo ili druge slične mjere,
- državi koja je na temelju saznanja relevantnih međunarodnih organizacija poznata po visokom stupnju organiziranog kriminala posebno korupcije, trgovine oružjem, trgovine ljudima ili po kršenju ljudskih prava, proizvodnji ili organiziranoj i razvijenoj trgovini opojnim drogama,
- državi koja po podacima međunarodne organizacije FATF spada među nekooperativne države ili teritorije ili ako se radi o offshore financijskom centru,
- zemlje koje su ocijenjene od strane relevantnih međunarodnih organizacija² kao zemlje kojima nedostaje odgovarajuće SPNFT zakonodavstvo, regulacije i druge mjere,
- državama u kojima se podupire ili omogućava poduzimanje terorističkih aktivnosti,
- državi koju odvjetnik i javni bilježnik smatraju rizičnom na osnovi vlastite procjene.

---

² "Pouzdani/relevantni izvori" podrazumijevaju informacije relevantnih tijela koja se smatraju uglednima i koja takve informacije čine javnima i široko dostupnima. Osim, FATF-a, takvi izvori mogu obuhvaćati međunarodna tijela kao što je MMF, Svjetska banka, Egmont grupa, kao i mjerodavna državna tijela na nacionalnoj razini i nevladine organizacije. Informacije koje pružaju takvi izvori nemaju snagu zakona ili propisa te se ne trebaju automatski smatrati povećanim rizikom.

c. U pogledu prirode poslovnog odnosa, visokorizičnim poslovnim odnosima odvjetnika i javnih bilježnika smatraju se sljedeći poslovi:

- sudjelovanje ili pomoć kod osnivanja tvrtki,
- posuđivanje adresa tuđim pravnim osobama,
- poslovni odnosi koji uključuju komplicirane financijske transakcije,
- poslovni odnosi koji uključuju transakcije vezane uz nekretnine,
- poslovni odnosi koji uključuju plaćanja prema/od trećih osoba te prekogranična plaćanja,
- poslovni odnosi koji uključuju gotovinska plaćanja,
- poslovni odnosi koji uključuju proizvode visokorizične za pranje novca i financiranje terorizma: svi prenosivi instrumenti, koji glase na donositelja, kao i prenosivi instrumenti izdani na donositelja ili u korist fiktivnog primatelja, indosirani bez zabrana ili u drugim oblicima koji dopuštaju prijenos naslova putem predaje ili neki drugi nepotpuni instrumenti koji su potpisani, ali bez navođenja imena korisnika plaćanja
- obavljanje poslova u svrhu prikriivanja stvarnog vlasnika stranke,
- obavljanje poslova prijenosa nekretnina između stranaka u neuobičajeno kratkom vremenskom razdoblju i bez vidljivog pravnog, ekonomskog ili drugog opravdanog razloga,
- obavljanje poslova vezanih za ostavinu osobe poznate odvjetniku ili javnom bilježniku po osudama za kaznena djela povezana s nezakonitim stjecanjem imovine,
- usluge kod kojih odvjetnici ili javni bilježnici, djelujući kao financijski posrednici, stvarno obavljaju primanje i prijenos sredstava kroz račune koje stvarno kontroliraju provodeći poslovnu transakciju,
- usluge nezakonitog prikriivanja stvarnog vlasništva od nadležnih tijela.
- stranka zahtijeva usluge za koje odvjetnik ili javni bilježnik nije stručan,
- prijenos vlasništva nad nekretninama između stranaka u vremenskom periodu koji je neuobičajeno kratak za slične transakcije bez očitog pravnog, poreznog, poslovnog ili drugog opravdanog razloga.
- uplate primljene od nepovezanih ili nepoznatih trećih stranaka i uplate naknada u gotovini kada to nije uobičajen način plaćanja.
- transakcije kod kojih je odvjetniku i javnom bilježniku očito da se radi o nerazmjernoj naknadi, npr. kada stranka ne navede opravdane razloge za iznos naknade,
- raspolaganja ostavinom, kada je ostavitelj javnom bilježniku ili odvjetniku poznat kao osoba osuđena za kaznena djela od kojih nastaje nezakonita imovinska korist,
- stranke koje nude plaćanje neuobičajenih naknada za usluge koje u pravilu ne opravdavaju takvu nagradu. Međutim, sporazume o odgovarajućoj naknadi za nepredvidive okolnosti kada se može primiti značajna nagradu za uspješno zastupanje, nije potrebno smatrati faktorom rizika,
- izvor sredstava i izvor imovine (ili bogatstva) – izvor sredstava je aktivnost koja proizvodi sredstva za stranku, dok izvor imovine (ili bogatstva) opisuje aktivnosti koje su proizvele ukupnu neto vrijednost imovine stranke.
- neuobičajeno visoke vrijednosti imovine ili neuobičajeno velike transakcije u usporedbi s onima koje se mogu očekivati od stranaka sličnog profila mogu biti pokazatelj da bi stranka koja inače ne bi bila svrstana u viši rizik trebala biti obrađena kao takva,
- pružanje usluga koje su povezane s osnivanjem, djelovanjem ili upravljanjem *shell* (fiktivnom) tvrtkom, tvrtkom u nominalnom vlasništvu,

- usluge koje namjerno pružaju veću anonimnost ili ovise o većoj anonimnosti stranke ili sudionika nego što je uobičajeno s obzirom na okolnosti i dotadašnje iskustvo odvjetnika ili javnog bilježnika,

d. U pogledu transakcija koje stranka provodi, odnosno koje u ime i za račun stranke provodi odvjetnik i javni bilježnik, visokorizične transakcije jesu:

- uplata novčanih sredstva na račun stranke odnosno plaćanje na račun stranke koji je različit od računa kojeg je stranka navela prilikom identifikacije odnosno preko kojeg obično posluje,
- transakcije namijenjene osobama s prebivalištem ili sjedištem u državi koja je poznata kao financijska ili porezna oaza (offshore financijski centar) ,
- transakcije namijenjene neprofitnim organizacijama koje imaju sjedište u državi koja je poznata kao offshore financijski centar, financijska oaza ili nije članica Europske unije niti potpisnica Sporazuma o osnivanju Europskog gospodarskog prostora.

e. Varijable koje mogu utjecati na rizik

Odvjetnici i javni bilježnici bi trebali voditi računa o neobičnosti, rizičnosti ili sumnjivosti transakcije ili predloženog poslovnog odnosa. Ovi faktori se sagledavaju u kontekstu poslovanja odvjetnika i javnih bilježnika. Stoga, se u postupak procjene rizika, mogu uvrstiti i varijabilni rizici koji su specifični za određene stranke ili vrstu posla. Prisustvo jedne ili više ovakvih varijabli može imati za posljedicu provođenje pojačane dubinske analize te potrebu praćenja, odnosno da uobičajena dubinska analiza i praćenje mogu biti smanjeni, odnosno pojednostavljeni. Navode se varijable koje mogu utjecati na povećanje ili smanjenje rizika određene stranke ili vrste posla:

- priroda poslovnog odnosa sa strankom te postojanje specifičnih aktivnosti,
- razina zakonodavstva ili postojanje nadzora nadležnih tijela. Npr. stranke koje podliježu zadovoljavajućem sustavu sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma predstavljaju manji rizik nego stranke iz industrije kod kojih postoji rizik od pranja novca jer nisu regulirani u svrhu sprječavanja tih aktivnosti,
- ugled te javno dostupna informacija o stranci. Pravne osobe koje su transparentne i dobro poznate u javnoj domeni te posluju dugi niz godina bez presuda (kaznena djela povezana s nezakonito stečenom imovinom) predstavljaju nizak rizik pranja novca,
- regularnost ili trajanje poslovnog odnosa,
- poznavanje zemlje stranke uključujući poznavanje lokalnih zakona, regulacija i pravila, kao i strukture te djelokruga regulatornog nadzora,
- razmjernost između veličine ili opsega te dugovječnosti poslovanja stranke uključujući i prirodu usluga koje se traže,
- značajna ili neobjašnjiva zemljopisna udaljenost između odvjetnika ili javnog bilježnika i stranke, kada nema potrebe za time,
- osoba koja bi mogla postati strankom nalaže odvjetniku ili javnom bilježniku provođenje samo jedne transakcije (rizičnije od trajnog savjetodavnog odnosa),
- rizici koji proizlaze iz korištenja novom tehnologijom koja omogućava poslovni odnos bez nazočnosti stranke (non-face to face) te koja favorizira anonimnost.
- kada je buduća stranka preporučena od strane osobe od povjerenja koja podliježe SPNFT režimu koji je sukladan FATF-ovim standardima, preporuka se može smatrati olakotnim faktorom rizika,
- struktura stranke ili transakcije. Strukture bez vidljive pravne, porezne, poslovne, gospodarske ili druge zakonske svrhe mogu povećavati rizik.

4.4.3.2. Srednji rizik

Srednjerizične stranke su one koje prema svom poslovanju, poslovnim odnosima koje uspostavljaju te transakcijama koje obavljaju, a s obzirom na kriterije rizika, sukladno 3. Direktivi Europskog parlamenta i Vijeća o prevenciji uporabe financijskog sustava u svrhu pranja novca i financiranja terorizma, nije moguće smjestiti među visokorizične ili niskorizične.

4.4.3.3. Nizak rizik

Sukladno Zakonu, niskorizične stranke jesu:

- banke, podružnice stranih banaka i banke država članica koje su ovlaštene za izravno pružanje bankarskih usluga u Republici Hrvatskoj, štedne banke, stambene štedionice,
- društva koja obavljaju određene usluge platnog prometa, uključujući i prijenos novca, Hrvatska pošta, društva za upravljanje investicijskim fondovima, poslovne jedinice društava za upravljanje trećih država, društva za upravljanje država članica koje u Republici Hrvatskoj imaju poslovnu jedinicu odnosno ovlaštene su za neposredno obavljanje poslova upravljanja fondovima na području Republike Hrvatske i treće osobe na koje je dopušteno, u skladu sa zakonom koji uređuje rad fondova, delegirati pojedine poslove od strane društava za upravljanje, mirovinska društva, društva ovlaštena za poslove s vrijednosnim papirima i podružnice inozemnih društava za poslove s vrijednosnim papirima u Republici Hrvatskoj; ili druga istovjetna institucija, pod uvjetom da ima sjedište u državi članici ili ravnopravnoj trećoj državi iz članka 25. stavak 5. Zakona,
- državna tijela, tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave, javne agencije, javni fondovi, javni zavodi ili komore,
- društva čiji su vrijednosni papiri prihvaćeni i kojima se trguje na tržištu vrijednosnih papira u jednoj ili više država članica u skladu sa zakonskim propisima koji su na snazi u Europskoj uniji, odnosno društva sa sjedištem u trećoj državi čiji su vrijednosni papiri prihvaćeni i kojima se trguje na tržištu vrijednosnih papira u državi članici ili toj trećoj državi, pod uvjetom da u toj trećoj državi vrijede zahtjevi za otkrivanje podataka u skladu sa zakonskim propisima s područja Europske unije.

U stranke koje predstavljaju neznatan rizik za pranje novca ili financiranje terorizma odvjetnik i javni bilježnik mogu svrstati samo one stranke koje ispunjavaju uvjete iz Pravilnika o određivanju uvjeta pod kojima obveznici svrstavaju stranke u stranke koje predstavljaju neznatan rizik za pranje novca ili financiranje terorizma („Narodne novine“, br.76/09).

4.5. Mjere dubinske analize stranke

Odvjetnici i javni bilježnici provode mjere dubinske analize stranke sukladno Zakonu u mjeri i opsegu koji su primjereni njihovom djelokrugu rada.

Dubinsku analizu odvjetnici i javni bilježnici provode sukladno izvršenoj analizi i procjeni rizika!

4.5.1. Obveza primjene mjera dubinske analize stranke

Odvjetnici i javni bilježnici, kao obveznici Zakona dužni su obaviti dubinsku analizu stranke u sljedećim slučajevima:

- a) pri uspostavljanju poslovnog odnosa sa strankom,
- b) pri svakoj transakciji u vrijednosti od 105.000,00 kn ili više bez obzira da li je riječ o jednokratnoj transakciji ili više transakcija koje su međusobno očigledno povezane i koje ukupno dosežu vrijednost 105.000,00 kn i više. Kod transakcije koja se obavlja temeljem prethodno uspostavljenog poslovnog odnosa kod obveznika, obveznik će u okviru dubinske analize stranke samo provjeriti identitet stranke odnosno osoba koje transakciju obavljaju, i prikupiti podatke koji mu nedostaju,
- c) ako postoji sumnja u vjerodostojnost i istinitost prethodno dobivenih podataka o strankama ili stvarnom vlasniku stranke,
- d) uvijek kada u vezi s transakcijom ili strankom postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma, bez obzira na vrijednost transakcije.

Dubinska analiza stranke prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa iznimno se može provesti i tijekom uspostavljanja poslovnog odnosa sa strankom ako je to neophodno kako se ne bi prekinuo uobičajeni način uspostavljanja poslovnih odnosa i ako u skladu s člankom 7. Zakona postoji neznatan rizik od pranja novca ili financiranja terorizma.

4.5.2. Mjere dubinske analize stranke obuhvaćaju:

- a) utvrđivanje identiteta stranke i provjeru njenog identiteta na osnovu dokumenata, podataka ili informacija dobivenih iz vjerodostojnog, pouzdanog i neovisnog izvora,
- b) utvrđivanje i provjeru identiteta stvarnog vlasnika stranke,
- c) prikupljanje podataka o namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa ili transakcije, uključujući i podatke o izvoru sredstava, te drugih podataka u skladu sa Zakonom,
- d) stalno praćenje poslovnog odnosa uključujući pozorno praćenje transakcija obavljenih tijekom tog odnosa kako bi se osiguralo da te transakcije odgovaraju saznanjima odvjetnika i javnih bilježnika o stranci, vrsti posla i rizika, uključujući prema potrebi i podatke o izvoru sredstava, pri čemu dokumenti i podaci kojima obveznik raspolaže moraju biti ažurirani.

4.5.3. Odbijanje poslovnog odnosa i obavljanja transakcije

Ako odvjetnik ili javni bilježnik ne može provesti mjere dubinske analize stranke (4.5.2. a.-c.) sukladno članku 13. Zakona, ne smije uspostaviti poslovni odnos ili izvršiti transakciju, odnosno mora prekinuti već uspostavljeni poslovni odnos. Odvjetnik i javni bilježnik će obavijestiti Ured o odbijanju ili prekidu poslovnog odnosa i odbijanju izvršavanja transakcije sa svim do tada prikupljenim podacima o stranci ili transakciji sukladno članku 42. Zakona.

4.5.4. Prikupljanje podataka

Odvjetnici i javni bilježnici, u okviru dubinske analize stranke, odnosno pri uspostavljanju poslovnog odnosa, pri obavljanju transakcije te u slučaju kada postoji sumnja u vjerodostojnost i istinitost prethodno prikupljenih podataka o strankama ili o stvarnom vlasniku, te uvijek kada u svezi s transakcijom ili strankom postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma, prikupljaju podatke sukladno članku 53. Zakona.

4.5.4.1. Utvrđivanje identiteta stranke

Odvjetnici i javni bilježnici u okviru identifikacije:

- **stranke** (fizičke osobe, obrtnika, osobe koja se bavi drugom samostalnom djelatnošću, pravne osobe i s njom izjednačenog subjekta ili strane pravne osobe koja obavlja djelatnost u Republici Hrvatskoj preko svoje poslovne jedinice-podružnice) i/ili
- **zakonskog zastupnika ili opunomoćenika stranke**

prikupljaju sljedeće podatke:

a) za stranku koja je fizička osoba i njezinoga zakonskog zastupnika te stranku koja je obrtnik ili osoba koja se bavi drugom samostalnom djelatnošću obveznik utvrđuje i provjerava njezin identitet prikupljanjem podataka iz članka 16. stavka 1. točke 1. Zakona, odnosno: **ime i prezime, prebivalište, datum i mjesto rođenja, identifikacijski broj, naziv i broj identifikacijske isprave te naziv izdavatelja identifikacijske isprave,**

b) za stranku koja je pravna osoba obveznik utvrđuje i provjerava njezin identitet prikupljanjem podataka iz članka 16. stavka 1. točke 5. Zakona, odnosno; **naziv, sjedište (ulica i kućni broj, mjesto i država) i identifikacijski broj (za pravnu osobu, a za obrtnika ili osobu koja obavlja drugu samostalnu djelatnost u slučaju da joj je identifikacijski broj bio dodijeljen),**

c) za stranku koja je udruga, zaklada, fundacija ili druga pravna osoba koja ne obavlja gospodarsku djelatnost, vjerska zajednica i udruga koja nema svojstvo pravne osobe te drugih subjekata koji nemaju pravnu osobnost, ali samostalno nastupaju u pravnom prometu (npr. predstavništva stranih osoba), obveznik utvrđuje i provjerava **identitet osobe ovlaštene za zastupanje, pribavlja punomoć za zastupanje** te prikuplja podatke iz članka 16. stavka 1. točke 1., 2. i 6. Zakona, odnosno: **ime i prezime, prebivalište, datum i mjesto rođenja, identifikacijski broj, naziv i broj identifikacijske isprave te naziv izdavatelja identifikacijske isprave; ime i prezime, prebivalište, datum i mjesto rođenja za fizičku osobu koja je član navedene pravne osobe; naziv i sjedište pravne osobe.**

c) za stranku koja je strana pravna osoba koja obavlja djelatnost u Republici Hrvatskoj preko svoje poslovne jedinice - podružnice, obveznik utvrđuje i provjerava identitet strane pravne osobe i njezine podružnice na način opisan u točki b.

Podaci se prikupljaju uvidom u službenu osobnu ispravu stranke odnosno uvidom u izvorne isprave, ovjerene preslike isprava ili ovjerenu dokumentaciju iz sudskog ili drugog javnog registra koja ne smije biti starija od tri mjeseca.

U slučaju kada punomoćnik nastupa u ime stranke, pored osobnih podataka o opunomoćeniku, obveznik prikuplja i podatke o stranci iz ovjerene punomoći.

4.5.4.2. Utvrđivanje identiteta stvarnog vlasnika stranke

Odvjetnici i javni bilježnici utvrđuju stvarnog vlasnika stranke koja je pravna osoba ili drugi sličan pravni subjekt prikupljanjem sljedećih podataka: **ime i prezime, prebivalište, datum i mjesto rođenja stvarnog vlasnika stranke.**

Stvarnim vlasnikom smatra se fizička osoba koja je konačni vlasnik, koja nadzire ili na drugi način upravlja pravnom osobom ili kontrolira drugu fizičku osobu u čije ime se obavlja transakcija. Ukoliko se kao stranka pojavi fizička osoba koja prividno za sebe želi uspostaviti poslovni odnos ili obaviti transakciju, a stvarni nositelj aktivnosti je netko drugi, u tom slučaju potrebno je ustanoviti fizičku osobu koja je stranku uputila da, ponašajući se kao da postupa u svoje ime, za nju obavi transakciju ili drugu pravnu radnju. Tu drugu osobu, koja je stvarni kreator i naredbodavac, Zakon također naziva stvarnim vlasnikom.

Odnosno, stvarnim vlasnikom se smatra:

1. kod pravnih osoba, podružnica, predstavništava i drugih subjekata domaćeg i stranog prava izjednačenih s pravnom osobom:
  - fizička osoba koja je konačni vlasnik pravne osobe ili koja kontrolira pravnu osobu izravnim ili neizravnim vlasništvom ili fizičku osobu koja ima kontrolu nad dovoljnim postotkom dionica ili glasova u toj pravnoj osobi, a zadovoljavanjem ovog uvjeta smatra se postotak od 25% plus jedna dionica,
  - fizička osoba koja na neki drugi način kontrolira upravu pravne osobe,
2. kod pravnih osoba kao što su zaklade i kod pravnih poslova kao što su povjerenički poslovi kojima se upravlja novčanim sredstvima i raspodjeljuju novčana sredstva:
  - ako su budući stvarni korisnici već određeni, fizička osoba koja je stvarni vlasnik 25% ili više imovinskih prava dotičnoga pravnog posla,
  - ako fizičke ili pravne osobe koje će imati koristi od pravnog posla još nisu određene, one osobe u čijem je interesu pravni posao ili u čijem interesu je pravna osoba osnovana ili u čijem interesu posluje,
  - fizička osoba koja kontrolira 25% ili više imovinskih prava dotičnoga pravnog posla,
3. fizička osoba u čije ime i u čiji račun se vrši transakcija ili obavlja aktivnost ako je stranka fizička osoba.

O stvarnom vlasniku je potrebno pribaviti sljedeće podatke: ime i prezime, prebivalište te datum i mjesto rođenja.

Prikupljanje podataka obavlja se uvidom u izvornike ili ovjerene preslike isprava iz sudskog ili drugog javnog registra, neposrednim uvidom u sudski ili drugi javni registar, uvidom u izvornike ili ovjerene preslike dokumenata i druge poslovne dokumentacije koju je obvezniku podnio zakonski zastupnik ili opunomoćenik, te neposredno iz izjave date u pisanom obliku zakonskog zastupnika ili opunomoćenika stranke.

4.5.4.3. Podaci o namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa ili transakcije

Pri uspostavljanju poslovnog odnosa sa strankom, odvjetnici i javni bilježnici, kada stranci pomažu ili za nju provode neku od transakcija opisanih u članku 52. Zakona, prikupljaju i unose u evidencije podatke o namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa uključujući informaciju o djelatnosti stranke, datum i vrijeme uspostavljanja poslovnog odnosa i podatke o izvoru sredstava koja jesu ili će biti predmet transakcije ili poslovnog odnosa.

Ako stranci pomažu ili za nju provode transakciju ili povezane transakcije u vrijednosti od 105.000,00 kuna i većoj, bez obzira na to je li riječ o jednokratnoj transakciji ili o više međusobno očigledno povezanih transakcija, odvjetnici i javni bilježnici pored podataka o stranci, stvarnom vlasniku te zakonskom zastupniku ili opunomoćeniku koje stranka ima, moraju prikupiti podatke o osobi kojoj je transakcija namijenjena, datumu i vremenu provedbe transakcije, iznosu i valuti u kojoj se obavlja, namjeni i načinu provedbe transakcije, kao i podatke o izvoru sredstava koja su predmet transakcije.

Odvjetnici i javni bilježnici, u okviru dubinske analize u slučaju kada postoji sumnja u vjerodostojnost i istinitost prethodno prikupljenih podataka o strankama ili o stvarnom vlasniku, te uvijek kada u svezi s transakcijom ili strankom postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma, prikupljaju i unose u evidenciju sve gore navedene podatke o stranci, stvarnom vlasniku, zakonskom zastupniku, opunomoćeniku, osobi kojoj je transakcija namijenjena, namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa, djelatnosti stranke, datumu i vremenu uspostavljanja poslovnog odnosa ili provedbe transakcije, iznosu, valuti, namjeni i načinu provedbe transakcije, izvoru sredstava koja su predmet transakcije, te razloge zbog kojih smatraju da u vezi s transakcijom ili određenom osobom postoji sumnja na pranje novca ili financiranje terorizma.

Ostali podaci koji se prikupljaju

Ostale podatke koje su odvjetnici i javni bilježnici dužni prikupljati u okviru dubinske analize, prikupljaju uvidom u izvorne dokumente ili ovjerene preslike dokumenata i drugu poslovnu dokumentaciju.

Pisana izjava

Ako sve podatke nije moguće pribaviti na prethodno naveden način, podaci koji nedostaju, osim podataka iz članka 16. stavak 1. točka 1. alineja 5., točka 5. alineja 5. i točka 11. Zakona, prikupljaju se neposredno na temelju pisane izjave stranke ili njezina zakonskoga zastupnika.

4.5.4.4. Praćenje poslovnog odnosa

Odvjetnici i javni bilježnici dužni su brižljivo pratiti poslovne aktivnosti koje stranka provodi kod njih sukladno članku 26. Zakona, čime se osigurava poznavanje stranke, uključujući poznavanje izvora sredstava kojima stranka posluje.

Opseg i učestalost provođenja mjera moraju biti prilagođeni riziku pranja novca ili financiranja terorizma kojemu su odvjetnici i javni bilježnici izloženi pri poslovanju s pojedinom strankom.

4.5.5 Pojačana dubinska analiza stranke

Provodi se u slučajevima propisanim člankom 30. Zakona, odnosno:

- kod uspostave poslovnog odnosa ili obavljanja transakcije sa strankom koja je politički izložena osoba,
- kada stranka nije osobno nazočna pri utvrđivanju i provjeri identiteta,
- u svim drugim slučajevima kada je stranka, nakon provedene analize rizika, ocijenjena visoko rizičnom zbog prirode poslovnog odnosa, oblika i načina izvršenja transakcije, poslovnog profila stranke ili drugih okolnosti povezanih sa strankom.

Provođenje pojačane dubinske analize stranke ne pretpostavlja da se radi o sumnjivoj

stranci ili transakciji već da se zbog procijenjenog visokog stupnja rizika zlouporabe vezane uz pranje novca i/ili financiranje terorizma mora provesti Zakonom propisana pojačana dubinska analiza. Prije nego što se utvrdi neka stranka odnosno transakcija sumnjivom, potrebno je prikupiti dodatne informacije te provesti postupke uz uvažavanje liste indikatora za sumnjive transakcije i osobe.

4.5.6. Pojačana dubinska analiza strane politički izložene osobe (PEP)

Strana politički izložena osoba, sukladno Zakonu, je svaka fizička osoba s prebivalištem ili uobičajenom boravištem u stranoj državi koja djeluje ili je u posljednjoj godini (ili dulje) djelovala na istaknutoj javnoj dužnosti, uključujući i članove njezine uže obitelji ili osobe za koje je poznato da su bliski suradnici takvih osoba.

Fizičke osobe koje djeluju ili su djelovale na istaknutoj javnoj dužnosti jesu:

- a) predsjednici država, predsjednici vlada, ministri i njihovi zamjenici odnosno pomoćnici,
- b) izabrani članovi zakonodavnih tijela,
- c) suci vrhovnih, ustavnih i drugih visokih sudova protiv čije presude, osim u iznimnim slučajevima, nije moguće koristiti pravne lijekove,
- d) suci financijskih sudova i članovi savjeta središnjih banaka,
- e) veleposlanici, konzuli i visoki časnici oružanih snaga,
- f) članovi upravnih i nadzornih odbora pravnih osoba koje su u vlasništvu ili većinskom vlasništvu države.

Uži članovi obitelji, sukladno Zakonu jesu: bračni ili izvanbračni partneri, roditelji, braća i sestre, te djeca i njihovi bračni ili izvanbračni partneri.

Bliski suradnik osobe sukladno Zakonu jest svaka fizička osoba koja ima zajedničku dobit iz imovine ili uspostavljena poslovnog odnosa, ili s kojom strana politički izložena osoba ima druge uske poslovne kontakte.

Postupak utvrđivanja politički izložene osobe

Uvijek kada se uspostavlja poslovni odnos sa stranom fizičkom osobom, istovremeno se vrši i provjeravanje ispunjava li strana fizička osoba kriterije za politički izloženu osobu. Postupak, koji se određuje internim aktom obveznika uz uvažavanje smjernica nadležnog nadzornog tijela, omogućuje prosudbu da li je potrebno obaviti postupak utvrđivanja politički izloženih osoba. Odvjetnici i javni bilježnici su dužni u opći aktu kojim se uređuje postupak utvrđivanja stranih politički izloženih osoba, unijeti barem:

- okolnosti, u kojima je potrebno provesti postupke identifikacije,
- vrstu i način dobivanja podataka,
- uvjete, koji o(ne)mogućavaju sklapanje posla,
- okolnosti u kojima obveznik mora obavijestiti i druge o rezultatima obavljene identifikacije,
- način i rokove čuvanja dokumentacije o obavljenim identifikacijama.

U svrhu utvrđivanja stranke kao politički izložene osobe, odvjetnici i javni bilježnici pribavljaju podatke:

- a) od same stranke,
- b) iz javnih izvora ili
- c) na osnovi uvida u poslovne baze podataka³.

---

³ Na internetskim stranica postoje baze podataka o osobama koje djeluju na istaknutoj javnoj dužnosti kojima je dopušten pristup uz plaćanje naknade za korištenje.

Pisana izjava

Podaci se mogu prikupiti i iz vlastoručno potpisane pisane izjave koju stranka ispunjava prije uspostavljanja poslovnog odnosa ili obavljanja transakcije. Pisanu izjavu ispunjavaju samo one stranke koje su fizičke osobe sa stalnim prebivalištem ili uobičajenim boravištem u stranoj državi.

Pisana izjava mora sadržavati barem:

- a. ime i prezime stranke, adresu stalnog prebivališta ili uobičajenog boravišta, datum i mjesto rođenja stranke, broj isprave te izdavatelja isprave.
- b. izjavu da li je stranka sukladno odredbama Zakona strana politički izložena osoba, njezin uži član obitelji ili bliski suradnik
- c. razdoblje djelovanja na istaknutoj javnoj dužnosti
- d. podatke o vrsti javne dužnosti
- e. podatak o srodstvu s osobom na istaknutoj javnoj dužnosti
- f. podatak o obliku i prirodi poslovnog odnosa bliskog suradnika osobe na istaknutoj javnoj dužnosti
- g. vlastoručni potpis stranke

Provođenje pojačane dubinske analize

Ako je stranka koja uspostavlja poslovni odnos ili obavlja transakciju, odnosno ako je stranka za koju se uspostavlja poslovni odnos ili obavlja transakcija strana politički izložena osoba, obveznik u okviru mjera pojačane dubinske analize stranke, osim uobičajenih mjera dubinske analize stranke, članak 8. stavak 1. Zakona, poduzima sljedeće radnje:

1. **prikuplja podatke o izvoru sredstava i imovine** koji jesu ili će biti predmet poslovnog odnosa odnosno transakcije, i to iz isprava i druge dokumentacije koju stranka podnese. Ako te podatke nije moguće prikupiti na opisani način, prikupljaju se neposredno iz pisane izjave stranke,
2. **nakon uspostavljanja** poslovnog odnosa obveznik **s posebnom pažnjom prati transakcije i druge poslovne aktivnosti** koje kod njega obavlja strana politički izložena osoba.

Dokumentacija proizašla iz postupka utvrđivanja strane politički izložene osobe, čuva se sukladno odredbama Zakona.

Ako se tijekom trajanja poslovnog odnosa sa stranom politički izloženom osobom utvrdi postojanje sumnje na pranje novca i/ili financiranje terorizma u svezi transakcije ili stranke, odvjetnik i javni bilježnik je dužan o tome obavijestiti Ured sukladno članku 42. Zakona.

4.5.7. Pojednostavljena dubinska analiza stranke

Pojednostavljena dubinska analiza stranke provodi se u slučajevima propisanim člankom 35. Zakona. Obveznik može pri uspostavljanju poslovnog odnosa i izvršavanju transakcije, osim ako u vezi sa strankom ili transakcijom postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma, izvršiti pojednostavljenu dubinsku analizu stranke. Pojednostavljena dubinska analiza stranke može se izvršiti i za one stranke koje su na temelju analize rizika ocijenjene kao niskorizične s tim da u stranke koje predstavljaju neznatan rizik za pranje novca ili financiranje terorizma obveznik može svrstati samo one stranke koje ispunjavaju uvjete propisane

Pravilnikom o određivanju uvjeta pod kojima obveznici svrstavaju stranke koje predstavljaju neznatan rizik z pranje novca ili financiranje terorizma („Narodne novine“, br. 76/09).

4.5.8. Dubinska analiza preko treće osobe

Odvjetnici i javni bilježnici mogu, pod uvjetima određenima Zakonom i propisima donesenim na temelju njega, pri uspostavljanju poslovnog odnosa sa strankom povjeriti trećoj osobi utvrđivanje i provjeru identiteta stranke, utvrđivanje identiteta stvarnog vlasnika stranke, prikupljanje podataka o namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa ili transakcije u skladu s člankom 8. stavkom 1. točkom 1., 2. i 3. Zakona.

Odvjetnici i javni bilježnici moraju prethodno provjeriti da li treća osoba, kojoj će povjeriti provođenje mjera dubinske analize stranke, ispunjava sve uvjete propisane Zakonom. Dubinsku analizu stranke koju je izvršila treća osoba, obveznik **ne smije prihvatiti** kao odgovarajuću ako je treća osoba, u okviru dubinske analize, provela mjeru utvrđivanja i provjere identiteta stranke **bez nazočnosti stranke**.

Treća osoba je također odgovorna za ispunjavanje obveza sukladno Zakonu, uključujući obvezu prijavljivanja transakcija u vezi s kojima postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma te obvezu čuvanja podataka i dokumentacije.

Odgovornost za provođenje mjera dubinske analize povjerenih trećoj osobi i dalje snose odvjetnici i javni bilježnici.

Pravilnik o uvjetima pod kojima obveznici Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma mogu mjere dubinske analize stranke prepustiti trećim osobama („Narodne novine“, br.76/09) propisuje tko može biti treća osoba, uvjete pod kojima će obveznici dubinsku analizu moći prepustiti trećoj osobi, način na koji će obveznici moći pribaviti podatke i dokumentaciju propisanu Zakonom od treće osobe te slučajeve u kojima obveznicima neće biti dopušteno dubinsku analizu stranke povjeriti trećoj osobi.

4.6. Redovito obrazovanje i stručno osposobljavanje

Odvjetnici i javni bilježnici dužni su sukladno članku 49. Zakona brinuti se za redovito stručno osposobljavanje i obrazovanje na području sprječavanja i otkrivanja pranja novca, te financiranja terorizma.

Kroz stručno osposobljavanje i obrazovanje, osigurava se upoznavanje s odredbama Zakona i pravilnicima za njegovu provedbu, internim aktima, međunarodnim standardima koji proizlaze iz međunarodnih konvencija s područja sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, smjernicama i listom indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija.

Odvjetnici i javni bilježnici moraju pripremiti program godišnjeg stručnog osposobljavanja i obrazovanja na području sprječavanja i otkrivanja pranja novca te financiranja terorizma za sljedeću kalendarsku godinu najkasnije do kraja tekuće godine.

Također, dužni su čuvati podatke i pripadajuću dokumentaciju **o stručnom osposobljavanju četiri godine** nakon obavljenog stručnog osposobljavanja sukladno Zakonu.

4.7. Izrada i dopuna liste indikatora

Odvjetnici i javni bilježnici, dužni su sukladno članku 101. Zakona, u roku od tri mjeseca od stupanja na snagu Zakona sastaviti listu indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija i stranaka u vezi s kojima postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma, a uvažavajući specifičnost svojeg poslovanja. Prilikom sastavljanja liste indikatora uzimaju u obzir prije svega:

- složenost i opseg izvršenja transakcija,
- neuobičajeni oblik transakcija,
- vrijednost ili povezanost transakcija koje nemaju jasno uočljivu ekonomsku ili pravnu opravdanost odnosno nisu usuglašene ili su u nerazmjeru s uobičajenim odnosno očekivanim poslovanjem stranke,
- druge okolnosti povezane sa statusom ili drugim karakteristikama stranke i sl.

Prilikom utvrđivanja razloga za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma te drugih okolnosti u vezi s istim, odvjetnici i javni bilježnici dužni su upotrebljavati listu indikatora kao osnovne smjernice u utvrđivanju razloga za sumnju.

Odvjetnici i javni bilježnici dužni su dopunjavati i prilagođavati listu indikatora sukladno njima poznatim trendovima i tipologijama pranja novca te okolnostima proizašlim iz poslovanja. Pravilnikom za provedbu Zakona moguće je propisati indikatore koji moraju biti uvršteni u popis indikatora.

Kod sastavljanja popisa indikatora, surađuju i Ured, Financijski inspektorat, Hrvatska odvjetnička komora, Hrvatska javnobilježnička komora te udruženja i društva čiji članovi su obvezni postupati po Zakonu.

Ured i Financijski inspektorat sastavili su osnovnu listu indikatora (Dodatak 1. ovim Smjernicama) koju su odvjetnici i javni bilježnici, sukladno prethodno navedenome, dužni proširiti i ažurirati sukladno pojavnostima posla kojim se bave.

Lista indikatora mora biti sastavni dio internog akta ovih obveznika.

4.8. Suradnja odvjetnika i javnih bilježnika s Uredom za sprječavanje pranja novca

4.8.1. Obavješćivanje Ureda

4.8.1.1. Sumnjive transakcije i/ili stranke

U članku 42. stavak 7. Zakon definira sumnjivu transakciju kao svaku pokušanu ili izvršenu gotovinsku i negotovinsku transakcija, bez obzira na njezinu vrijednost i način obavljanja, ako obveznik zna ili ima razloge za sumnju:

1. da transakcija uključuje sredstva proizašla iz nezakonitih aktivnosti ili povezana s financiranjem terorizma s obzirom na vlasništvo, prirodu, izvor, lokaciju ili kontrolu takvih sredstava,
2. da transakcija po svojim značajkama povezanima sa statusom stranke ili drugim značajkama stranke ili sredstava ili drugim osobitostima očito odstupa od uobičajenih transakcija iste stranke, te da odgovara potrebnom broju i vrsti indikatora koji upućuju na to da postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma,

3. da je transakcija usmjerena na izbjegavanje propisa koji reguliraju mjere sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma,

4. uvijek kada obveznik procijeni da u vezi s transakcijom ili strankom postoje razlozi za sumnju na pranje novca i financiranje terorizma

Ako odvjetnik ili javni i bilježnik utvrde da u vezi s transakcijom ili određenom osobom postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma, o tome su dužni bez odlaganja obavijestiti Ured sukladno odredbama iz članka 42. Zakona.

4.8.1.2. Složene i neobično velike transakcije

Obveznici su dužni obratiti posebnu pozornost na sve složene i neobično velike transakcije, kao i svaki neuobičajeni oblik transakcija koje nemaju očiglednu ekonomsku ili vidljivu pravnu svrhu u slučaju kada u odnosu na njih još nisu utvrđeni razlozi za sumnju na pranje novca i financiranje terorizma.

Također, dužni su analizirati pozadinu takvih transakcija te rezultate analize u pisanom obliku evidentirati kako bi i bili dostupni na zahtjev Ureda i ostalih nadzornih tijela.

Neovisno o gore navedenom, ako obveznici u svezi s transakcijama utvrde razloge za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma, dužni su postupati sukladno članku 42. Zakona.

4.8.2. Savjetovanje u vezi s pranjem novca ili financiranjem terorizma

Odvjetnici i javni bilježnici dužni su svaki put kada stranka od njih zatraži savjet u svezi pranja novca ili financiranja terorizma o tome obavijestiti Ured, i to odmah, a najkasnije unutar tri radna dana od dana kada je stranka od njih tražila takav savjet.

4.8.3. Obavijest o sumnjivoj transakciji

Prilikom obavješćivanja o sumnjivoj transakciji odvjetnici i javni bilježnici dostavljaju Uredu podatke iz članka 16. stavak 1. Zakona na Obrascu za obavješćivanje UZSPN-O-54 propisanom Pravilnikom o načinu i rokovima obavješćivanja Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama i osobama te vođenju evidencija od strane odvjetnika, odvjetničkih društava, javnih bilježnika, revizorskih društava i samostalnih revizora te pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju računovodstvene poslove i poslove poreznog savjetovanja o sumnjivim transakcijama i osobama („Narodne novine“, br. 01/09).

4.8.4. Način obavješćivanja Ureda

Obveznici obavješćuju Ured o sumnjivim transakcijama i osobama u vezi s kojima postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma **prije izvršenja** sumnjive transakcije *telefonom ili telefaksom*.

Iznimno, ako obveznik zbog prirode transakcije ili iz drugih opravdanih razloga obavijest nije mogao dostaviti prije izvršenja transakcije, dužan je Uredu dostaviti podatke **naknadno, a najkasnije sljedeći radni dan telefaksom, preporučenom poštanskom pošiljkom ili dostavljačem**.

U obavijesti je dužan obrazložiti razloge zbog kojih je bio u objektivnoj nemogućnosti postupiti u skladu s propisanim.

4.8.5. Postupanje po zahtjevu Ureda za dostavu podatka o sumnjivim transakcijama ili osobama

Ako nisu ispunjeni uvjeti iz članka 55 stavak 1. Zakona, odvjetnici i javni bilježnici su dužni udovoljiti zahtjevu Ureda za dostavljanje svih podataka potrebnih za sprječavanje i otkrivanje pranja novca ili financiranje terorizma kad postoji sumnja da se radi o pranju novca ili financiranju terorizma, neovisno o tome je li Ured započeo analitičku obradu zaprimanjem obavijesti o gotovinskim ili sumnjivim transakcijama od strane obveznika ili stranih financijsko-obavještajnih jedinica ili zaprimanjem pisane obavijesti o sumnji na pranje novca i financiranje terorizma od strane Državnog odvjetništva Republike Hrvatske, Ministarstva unutarnjih poslova-Ravnateljstva policije, nadzornih službi Ministarstva financija (Financijskog inspektorata, Porezne uprave i Financijske policije) Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga, Hrvatske narodne banke, Sigurnosno-obavještajne agencije, Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, Ministarstva pravosuđa te drugih državnih tijela.

Osim podatka o strankama, transakcijama, imovini stranke, poslovnim odnosima stranke sklopljenim kod obveznika i podataka koje je obveznik prikupio na temelju ovog Zakona, Ured može zatražiti podatke i o osobi za koju je moguće pretpostaviti da je sudjelovala odnosno da je uključena na bilo koji način u transakcije ili poslove osobe u vezi s kojom postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma. Obveznik mora Uredu, na njegov zahtjev, dostaviti i dokumentaciju koju o tome posjeduje.

Podatke, informacije i dokumentaciju obveznik mora dostaviti Uredu bez odgode, a najkasnije u roku od petnaest dana od dana primitka zahtjeva, osim ako Ured u zahtjevu odredi kraći rok ako je to potrebno zbog utvrđivanja okolnosti značajnih za izdavanje naloga za privremeno zaustavljanje izvršenja sumnjive transakcije ili zbog prosljeđivanja podataka stranoj financijsko-obavještajnoj jedinici, te u drugim nužnim slučajevima kada je potrebno spriječiti nastanak imovinske štete.

Zbog opsežnosti dokumentacije ili drugih opravdanih razloga Ured može obvezniku, na njegov obrazloženi zahtjev u pisanom obliku, produžiti rok također u pisanom obliku ili obaviti uvid i izravan pregled dokumentacije u odvjetničkom ili javnobilježničkom uredu.

4.9. Vođenje i čuvanje evidencija te zaštita podataka

4.9.1. Vođenje evidencija

Odvjetnici i javni bilježnici dužni su voditi sljedeće evidencije kronološkim redom sukladno Zakonu i Pravilniku o načinu i rokovima obavješćivanja Ureda za sprječavanje pranja novca o sumnjivim transakcijama i osobama te vođenju evidencija od strane odvjetnika, odvjetničkih društava, javnih bilježnika, revizorskih društava i samostalnih revizora te pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju računovodstvene poslove i poslove poreznog savjetovanja („Narodne novine“, br. 01/09):

- a) evidenciju podataka o strankama, poslovnim odnosima i transakcijama vezanih uz provođenje mjera dubinske analize stranke,
- b) evidenciju podataka koji se dostavljaju Uredu sukladno članku 54. stavak 1. i 2. Zakona, a koji se odnose na sumnjive transakcije i osobe, te traženje savjeta u vezi s pranjem novca i financiranjem terorizma,
- c) evidenciju o uvidima Financijskog inspektorata i/ili Ureda u podatke, informacije i dokumentaciju, koja obuhvaća, osim naziva nadzornog tijela, ime i prezime ovlaštene službene osobe koja je izvršila uvid, datum i vrijeme uvida u podatke.

Evidencija o strankama, poslovnim odnosima i prijavljenim sumnjivim transakcijama sukladno članku 4. Pravilnika sadrži sljedeće podatke: ime i prezime stranke, vrstu i datum uspostavljanja poslovnog odnosa, datum provođenja ili odbijanja provođenja transakcije, datum traženja savjeta u vezi s pranjem novca ili financiranjem terorizma i datum obavješćivanja Ureda.

Rok čuvanja pohranjene dokumentacije prikupljene na temelju Zakona i propisa donesenih temeljem njega je **deset godina** nakon obavljene identifikacije.

4.9.2. Tajnost prikupljenih podataka

Odvjetnici i javni bilježnici ne smiju stranci ili trećoj osobi otkriti sljedeće informacije:

- da će podatak, informaciju ili dokumentaciju o njoj ili transakciju proslijediti Uredu,
- da je Ured privremeno zaustavio transakciju, blokirao sredstva odnosno glede transakcije dao upute osobi koja obavlja profesionalnu djelatnost,
- da je Ured tražio tekuće praćenje poslovanja stranke, te
- da je protiv stranke ili treće osobe započeta ili bi mogla biti započeta istraga radi postojanja sumnje na pranje novca ili financiranje terorizma.

Ako odvjetnik ili javni bilježnik pokuša odvratiti stranku od sudjelovanja u nezakonitim aktivnostima, to neće predstavljati otkrivanje podataka u smislu članka 75. stavak 1. Zakona.

4.9.3. Iznimke od načela čuvanja profesionalne tajne

Sukladno članku 76. Zakona, za tijela državne uprave, pravne osobe s javnim ovlastima, sudove i državna odvjetništva te za njihove zaposlenike dostava podataka, informacija i dokumentacije Uredu na temelju ovog Zakona ne predstavlja odavanje klasificiranih podataka, odnosno odavanje poslovne, bankovne, profesionalne, javnobilježničke, odvjetničke ili druge tajne.

Odvjetnici i javni bilježnici ne mogu stegovno ili kazneno odgovarati za kršenje obveze čuvanja klasificiranih podataka, odnosno podataka vezanih za poslovne, bankovne, profesionalne, javnobilježničke, odvjetničke ili druge tajne:

1. ako podatke, informacije i dokumentaciju prikupljene u skladu s ovim Zakonom analiziraju zbog utvrđivanja razloga za sumnju na pranje novca ili financiranje terorizma vezanih za određenu stranku ili transakciju,
2. ako podatke, informacije i dokumentaciju dostavu Uredu u skladu s odredbama Zakona ili na temelju njega donesenih propisa.

Ove odredbe usuglašene su s odredbama Kaznenog zakona, stoga što kazneno djelo otkrivanja profesionalne tajne čini samo osoba koja tajnu neovlašteno otkrije. Nema kaznenog djela ako je otkrivanje tajne drugoj osobi počinjeno u općem interesu koji je pretežniji od interesa čuvanja tajne.

Djelo neće postojati, neće biti protupravno, ako postoji pravna obveza odavanja tajne. Otkrivanje tajne nije kazneno djelo ako se time štiti neki opći interes odnosno kad je otkrivanje tajne prikladno sredstvo za ostvarenje jednog opravdanog cilja šire društvene važnosti, dakle, ako je korist koja se postiže odavanjem tajne veća od štete koju trpi osoba čija se tajna odaje.

Također odvjetnici i javni bilježnici ne mogu odgovarati za štetu učinjenu strankama ili trećim osobama ako u dobroj vjeri u skladu s odredbama Zakona dostave Uredu podatke, informacije i dokumentaciju o svojim strankama, prikupljaju i obrađuju podatke, informacije i dokumentaciju o strankama ili provedu nalog Ureda o privremenom zaustavljanju transakcije (članak 76. stavak 2. Zakona). Iz članka 299. Kaznenog zakona proizlazi da je povreda čuvanja tajne opravdana i u slučaju prijavljivanja pripremanja kaznenog djela.

4.9.4. Korištenje prikupljenih podataka

Odvjetnici i javni bilježnici i njihovi zaposlenici smiju prikupljene podatke, informacije i dokumentaciju koristiti samo u svrhu sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma, ako nije drukčije propisano ovim Zakonom.

5. Nadzor nad provedbom mjera Zakona

Glavni nadzornik nad provođenjem mjera sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma kod odvjetnika i javnih bilježnika u Republici Hrvatskoj je Financijski inspektorat. Odvjetnici i javni bilježnici obvezni su ovlaštenim osobama Financijskog inspektorata, tijekom nadzora nad primjenom i provedbom mjera Zakona, ili na zahtjev, omogućiti uvid u sljedeće:

- **pisani interni akt te druge pisane interne postupke donijete radi provođenja mjera sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma,**
- **provedenu analizu i procjenu rizika pojedine grupe ili vrste stranke, poslovnog odnosa, proizvoda ili transakcije vezane uz pranje novca ili financiranje terorizma,**
- **evidenciju postupaka provođenja mjera dubinske analize stranke,**
- **plan i program godišnjeg stručnog osposobljavanja i obrazovanja na području sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma,**
- **evidencije podataka o strankama i transakcijama dostavljenih Uredu.**

6. Dodatak 1. - Osnovna lista indikatora

Osnovna lista indikatora za prepoznavanje sumnjivih transakcija i stranaka koju su odvjetnici i javni bilježnici dužni nadopunjavati:

Opći indikatori

- stranka govori ili priznaje da je upletena u kaznena djela,
- stranka ne želi da joj se pošta upućuje na adresu u zemlji,
- stranka ima račune kod različitih financijskih institucija na istom području bez pravoga razloga,
- stranka je praćena ili nadzirana,
- stranka neočekivano pokazuje veliko zanimanje za sustav organiziranosti te za kontrole i politike njihovoga provođenja,
- stranka je tajna i protivi se osobnom susretu,
- strankin privatni ili službeni telefonski broj je isključen ili je nepostojeći,
- stranka je uključena u poslove koji nisu karakteristični za njeno poslovanje,
- stranka bez posebnoga razloga ustraje za brzim izvođenjem posla ili transakcije,
- stranka je nedavno uspostavila više poslovnih odnosa s različitim financijskim institucijama,
- stranka pokušava uspostaviti dobre i bliske odnose s osobljem,
- stranka upotrebljava različita imena ili nadimke i cijeli niz sličnih, a različitih adresa,
- stranka upotrebljava adrese poštanskih pretinaca ili druge vrste poštanskih adresa umjesto adrese ulice što nije uobičajeno za navedeno mjesto ili područje,
- stranka nudi novac, poklone ili druge neuobičajene pogodnosti kao protuuslugu za izvođenje vidljivo neuobičajenog ili sumnjivog posla,
- stranka je pod istragom za kazneno djelo pranja novca ili financiranja terorizma,
- stranka želi uvjeriti zaposlenoga da ne ispunjava neki od dokumenata koji je potreban za izvođenje posla ili transakcije,
- strankino postupanje u vezi sa zahtjevom o obavješćivanju ukazuje na njezinu želju da izbjegne ispuniti ovu obavezu,
- stranka vrlo dobro poznaje pravila o obavješćivanju o sumnjivim transakcijama,
- stranka je vrlo dobro upoznata sa slučajevima koji se odnose na pranje novca i financiranja terorizma,
- stranka započinje sama od sebe brzo zaključivati da su sredstva »čista« i nisu »oprana«.

Identifikacijske isprave

- stranka pruža sumnjive ili nejasne informacije,
- stranka podnosi na uvid neodgovarajuće isprave odnosno dokumente, koji pokazuju da su krivotvoreni, preuređeni ili nepravilni,
- stranka se protivi podnošenju osobnih isprava,
- stranka prilaže samo kopije osobnih isprava,
- stranka pokušava obaviti identifikaciju s drugim ispravama koje nisu osobne isprave.
- stranka pretjerano kasni s prilaganjem dokumenata tvrtke (poduzeća),
- sve identifikacijske isprave su izdane u inozemstvu, odnosno njihovu je vjerodostojnost teško provjeriti,

- sve priložene identifikacijske isprave čine se novima odnosno da su bile izdane prije kratkog vremena.

Gotovinske transakcije

- stranka želi poslovati u gotovini, iako to nije uobičajeno za njenu djelatnost,
- stranka kod gotovinskih transakcija donosi veće svote neprebrojenog novca,
- stranka želi da odvjetnik i javni bilježnik čuvaju ili u njeno ime polažu/isplaćuju veće svote novca.

Ekonomski razlozi

- poslovni odnos nije usklađen sa strankinim financijskim stanjem, odnosno njenim uobičajenim poslovanjem,
- poslovni odnos ili transakcija nisu u skladu s uobičajenim načinom provođenja djelatnosti odnosno nemaju ekonomsku vrijednost za stranku,
- poslovni odnos ili transakcija se nepotrebno kompliciraju,
- aktivnosti stranke nisu u skladu s očekivanjima u odnosu na obavljanje djelatnosti,
- poslovni odnos ili transakcija uključuju (kao uzgredne članove) također i neprofitne ili dobrotvorne organizacije, a za što ne postoji opravdani ekonomski razlog.

Poslovni odnos ili transakcija koja uključuje druge države

- stranke i druge u poslovni odnos uključene stranke nemaju vidljivih ili smislenih poslovnih ili drugih poveznica s Hrvatskom,
- stranka koristi platežna sredstva, koja su izdana u drugoj državi, iako u toj državi ne obavlja djelatnost, odnosno nema ni stalno niti privremeno prebivalište u njoj,
- poslovni odnos ili transakcija uključuju države koje su poznate po bankovnom, odnosno gospodarskom sustavu koji pojedincima ili tvrtkama omogućava visoki stupanj tajnosti ili prikrivenoga djelovanja.

Poslovni odnos ili transakcija vezani na porezne oaze (offshore)

- akumuliranje većih iznosa, neusklađenih s opsegom poslovne aktivnosti stranke, koji su preneseni u porezne oaze,
- zajmovi s jamstvom banaka u poreznim oazama,
- dani ili preuzeti zajmovi od tvrtki u poreznim oazama,
- korištenje platežnih sredstava koja su izdale banke u poreznim oazama.

Indikatori karakteristični za djelatnost odvjetništva i javnog bilježništva

- poslovanje stranke se bitno razlikuje od uobičajenog poslovanja u struci,
- stranka živi preko svojih realnih mogućnosti,
- stranka prima plaćanja iz nepoznatih izvora,
- stranka nema zaposlenih što nije uobičajeno za njeno poslovanje,
- stranka neprestano posluje s gubitkom za što ne postoje opravdani razlozi,
- stranka zahtijeva uslugu obavljanja financijske transakcije koja odstupa od uobičajene poslovne aktivnosti ili ju je moguće povoljnije obaviti na neki drugi način, te se stranka pritom poziva na zaštitu podataka i vidljivo izbjegavanje utvrđivanja i provjere identiteta uobičajenih kod financijskih institucija,
- stranka zahtijeva od odvjetnika i javnog bilježnika obavljanje financijske transakcije

- izbjegavajući pritom uobičajeni platni promet i ponašajući se neobično i nervozno,
- stranka se pojavljuje u pratnji trećih osoba koje nemaju očite veze sa zahtjevom za transakciju,
  - stranka se raspituje o upisu trgovačkog društva u sudski registar na način koji je neuobičajen za redovne postupke upisa, a bez očite ekonomsko-poslovne svrhe,
  - stranka zahtijeva od odvjetnika i javnog bilježnika savjet za neobične transakcije ili usluge u svrhu očitog prikrivanja nezakonitog porijekla sredstava,
  - stranka se pojavljuje kod odvjetnika i javnog bilježnika s većom količinom gotovine, zlata, dragog kamenja ili vrijednosnih papira odnosno drugih likvidnih monetarnih instrumenata koje nastoji deponirati ili predati za obavljanje određene transakcije ili poslovnog odnosa, a na način neuobičajen za redovno financijsko poslovanje ili uz vidljivo nastojanje zaobilaženja financijskih institucija,
  - stranka sklapa ili ovjerava ugovore koji su neuobičajeni te ekonomsko-poslovna pozadina ne opravdava ovakav način ugovaranja,
  - stranka traži odvjetničke i javnobilježničke usluge u neuobičajeno radno vrijeme (rano ujutro, kasno navečer, izvan radnog vremena) ili zahtijeva brzo izvršenje bez opravdanog razloga,
  - transakcije i druge poslovne usluge, po nalogima javnih osoba, koje odstupaju od uobičajenog, a bez očite logične gospodarske svrhe,
  - stranka se raspituje za neuobičajene načine plaćanja u poslovanju s nekretninama,
  - stranka se ne želi identificirati u slučaju jednokratne ili povezane financijske transakcije preko 105.000,00 HRK ili se identificira krivotvorenim podacima i ispravama,
  - stranka fizička osoba ili pravna osoba raspituje se ili obavlja transakcije s nekretninama za fizičke i pravne osobe, rezidente i nerezidente koji su iz offshore destinacija ili za off shore tvrtke,
  - prodajna cijena nekretnine koju je stranka odredila nije u skladu s cijenama nekretnina na tržištu,
  - stranka raspolaže s opsežnom osobnom i potrošnom imovinom (plovila, luksuzni automobili, apartmanima za stanovanje i rezidencijama) koja ne ulazi u uobičajene okvire poslovanja društva odnosno struke,
  - stranci ispostavljaju račune za pružene usluge društva ili organizacije koje imaju sjedište u državama u kojima ne postoji odgovarajuće zakonodavstvo za sprječavanje pranja novca, te koje su poznate kao porezne oaze odnosno imaju bankovni sustav koji strankama omogućava anonimnost.